

Jouni Takalo
jtakalo@mappi.helsinki.fi

KULTTUURIPERINNÖN MÄÄRITTELY WALLIS JA FUTUNASSA

Ranskalle kuuluvat Polynesian saaret Wallis (Uvea) ja Futuna näyttäytyvät ranskalaisessa tutkimuskirjallisuudessa eräänlaisilta perinteisen kulttuurin autenttisilta linnakkeilta, joita vastaan länsimainen kulttuuri tekee aggressiivisia hyökkäyksiä. Kirjallisuuden maalaamassa kuvassa traditio ja moderni ovat saarilla voimakkaasti vastakohtaisia käsitteitä. On totta, että Wallis ja Futunassa yhteiskunnalliset tukipilarit, päällikkölaitos, traditiot ja perinnäistavat (*la coutume*) ovat säilyneet elinvoimaisina nykyaikaan saakka. Saarten keskeistä henkistä kulttuuriperintöä ovat päällikködynastioiden ja keskeisten sukulinjojen historiasta kertovat myyttishistorialliset perinnekorpuukset. Wallis ja Futunan yhteiskunnat ja identiteetit rakentuvat näistä traditioista. Kulttuuriperinnön materiaalisia esimerkkejä ovat Wallisin monumentaaliset pyhäkkörakennelmat. Vaikutusvaltaisella katolisella kirkolla ja sen 1800-luvulla alkaneella lähetystyöllä on myös ollut suuri vaikutus Wallis ja Futunan yhteiskuntiin. Siirtomaahallinto on ollut kolmas valtatekijä saarilla.

Kulttuuriperinnön määrittely on Wallis ja Futunaa käsittelevässä kirjallisuudessa suoraviivaista, sillä yhteiskunnassa suurin piirtein ”kaikki” on sen mukaan kulttuuriperintöä, jota tunnusomaisesti eletään vahvasti arjessa. Kansallismuseota ei saarilla ole, ja kärjekkäimpien mielipiteiden mukaan sitä pidetään eräänlaisena esineiden ”hautausmaana.” Kulttuuriperintöä ei myöskään tarvitse keksiä uudelleen kadonneen kulttuuri-identiteetin löytämiseksi. Wallis ja Futunassa kulttuuria ei ole juuri-kaan tuoteistettu, poikkeuksena vain South Pacific Arts Festival, johon saarelaiset osallistuvat innokkaasti ja perusteellisesti valmistautuen, sillä onhan kyse eletystä, omasta kulttuurista. Saarilla ei tuoteta folklorea vähäisille turisteille pienimuotoista käsityömyyntiä lukuun ottamatta. Kulttuuriperinnöstä ja sen merkityksestä ei kiistellä. Perinteisen kulttuurin katsotaan kirjallisuudessa muuttuvan vain länsimaisten innovaatioiden, kuten lukion, sairaalan ja 1990-luvulla tulleen television, myötä. Muutokseen pyrkineet demokratiavaatimukset aiheuttivat myös ensimmäisen konfliktin tradition ja modernin välillä, kun Wallisia vuosikymmeniä hallinnut kuningas Lavelua haluttiin syrjäyttää valtaistuimeltaan vuonna 2005. Saarelaisten polynesianalainen kulttuuri-identiteetti vahvistuu alueellisessa kontekstissa, mutta kansallinen identiteetti on vielä muotoutumatta, mikä ilmenee siinä, ettei taloudellisia riippuvuussiteitä emämaa Ranskaan haluta heikentää olennaisesti.